OIKEUSMINISTERIÖ

LAUSUNTO

Demokratia-, kieli- ja perusoikeusasioiden yksikkö 13.3.2017

Eduskunnan tarkastusvaliokunnalle

VALTIONTALOUDEN TARKASTUSVIRASTON VUODEN 2015 PUOLUERAHOITUKSEN VALVONNASTA ANTAMA KERTOMUS (K 1/2017 vp)

Oikeusministeriöltä pyydettynä asiantuntijalausuntona esitän kunnioittavasti seuraavaa.

VTV:n kertomus (K1/2017)

Valtiontalouden tarkastusviraston kertomuksessa tuodaan esiin tarve uudistaa valtionavustuksen valvonnassa käytettävää lomaketta. Valtiontalouden tarkastusviraston kanssa yhteistyössä valmisteltu valtioneuvoston asetus puoluelain 9 a §:ssä tarkoitetussa tilityksessä annettavista tiedoista (96/2017) tuli voimaan 15.2.2017. Asetuksessa on otettu huomioon puoluetoiminnan ja viestinnän tuen yhdistäminen sekä kertomuksessakin esiin tuodut näkemykset tuen käytön paremmasta erittelystä.

Tarkastusvaliokunnan aiempien mietintöjen johdosta suoritetuista toimenpiteistä

Eduskunta edellytti helmikuussa 2014, että valtioneuvosto ryhtyy toimenpiteisiin ja selvittää vaali- ja puoluerahoituslainsäädännön uudistamistarpeet.

Oikeusministeriö asetti eduskunnan kannanoton johdosta työryhmän selvittämään vaali- ja puoluerahoituslainsäädännön tarkistamistarpeita. Työryhmän tehtävänä oli laatia ehdotus siitä, millä tavoin eduskunnan tarkastusvaliokunnan esittämät ja muut mahdolliset vaali- ja puoluerahoitusta koskevat kehittämisehdotukset olisi tarkoituksenmukaista toteuttaa. Työryhmän tuli arvioida myös Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (ETYJ) demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimiston vuonna 2011 antamien Suomen vaali- ja puoluerahoitusta koskevien suositusten toteuttamismahdollisuuksia ja tarvittaessa tehdä ehdotukset niiden toteuttamiseksi.

Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	Faksi	Sähköpostiosoite
Eteläesplanadi 10 HELSINKI	PL 25 00023 VALTIONEUVOSTO	02951 6001	09 1606 7731	oikeusministerio@om.fi

Työryhmä käsitteli kaikki tarkastusvaliokunnan mietinnöissä TrVM 9/2013 vp, TrVM 6/2014 vp ja TrVM 11/2014 vp esiin tuodut kehittämisehdotukset. Loppuraportissaan 22.4.2015 (Oikeusministeriö, Mietintöjä ja lausuntoja 29/2015, Vaali- ja puoluerahoituslainsäädännön tarkistaminen) työryhmä ehdotti eräitä muutoksia puoluelakiin ja lakiin ehdokkaan vaalirahoituksesta.

Työryhmän ehdotusten pohjalta puoluelakia on muutettu lailla 1688/2015 ja vaalirahoituslakia lailla 1689/2015. Puoluelain nojalla maksettavan valtionavustuksen (puoluetuki) käytön valvonta siirrettiin oikeusministeriöltä Valtiontalouden tarkastusvirastolle. Puoluetukea voi jatkossa saada eduskuntapuolueiden lisäksi puolue, joka saa vähintään kahden prosentin valtakunnallisen kannatuksen eduskuntavaaleissa. Puoluetukea saavaa puoluetta ei myöskään poistettaisi puoluerekisteristä, vaikka se ei olisi saanut kansanedustajapaikkaa kaksissa peräkkäisissä eduskuntavaaleissa. Puoluelaista poistettiin säännös, jonka mukaan puoluetuen jakoperustetta tarkistetaan, jos vähintään puolet puolueen kansanedustajista luopuu edustamasta puoluetta eduskunnassa.

Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastusoikeus laajennettiin presidentinvaalissa tukiyhdistyksiin ja ilmoitusvelvollisuus vaalirahoituksesta europarlamenttivaaleissa laajennettiin koskemaan myös toista varaedustajaa. Lakimuutokset tulivat voimaan 1.1.2016.

Tarkastusvaliokunnan mietintöön TrVM 1/2016 vp sisältyneitä muutosehdotuksia ei ole toistaiseksi oikeusministeriössä käsitelty. Oikeusministeriössä on valmisteilla arviomuistio kampanjakattoa koskevasta sääntelystä.

Ylitarkastaja Heini Huotarinen